

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

125:3. 2005

Redaktören har ordet

Den ”kulturella vändningen” har avsatt tydliga spår inom svensk historieforskning på senare år, inte minst i form av ett intresse för aspekter av den politiska historien som inte tidigare beaktats. Det är därför följdriktigt att artiklarna i föreliggande häfte behandlar politisk kultur, om än på litet olika sätt. Stockholmshistorikern Johan Holm diskuterar i sitt bidrag förhandlingskulturen mellan allmog och statsmakten sådan den utvecklades under riksdagarna och sådan den kom till uttryck i bondeståndets besvär och Kronans svar på dessa under perioden 1560 till 1640.

Karin Sennefelt, historiker från Uppsala, skärskådar även hon riksdagarna. Hon är dock inte intresserad av förhandlingarna som sådana utan av det sociala umgänge och den umgängeskultur, som utvecklades i det frihetstida Stockholm på vinskänkar, kaffehus och krogar och vad detta avslöjar om framväxten av en ny politisk kultur, som överskred ståndssamhällets skrankor och varslade om en begynnande medborgerlighet.

Lundahistorikern Victor Lundberg lyfter fram en tämligen förbisedd politisk gestalt, officeren, skriftställaren, skarpskytten, riksdagsmannen och folktribunen Julius Mankell och framhåller att den radikala politiska kultur – med krav på folkbeväpning, revolutions- och generalstrejkshot – denne hörde hemma i inte ägnats vederbörlig uppmärksamhet i tidigare forskning. Följden av detta förbiseende har, menar Lundberg, blivit att den svenska historien betraktats i ett konsensus- i stället för ett konfliktperspektiv. Därmed ansluter han sig till den kritik av konsensusynen på svensk historia, som Börje Harnesk framförde i denna tidskrifts spalter år 2002. Harnesks kritik av denna forskningsinriktning, liksom hans senare studier i ämnet, är även utgångspunkten för Johan Holms artikel.

Senast det begav sig gav Harnesks artikel inte upphov till någon debatt, vilket var och är beklagligt. Den svenska modellens eventuella tidigmoderna rötter bör diskuteras mera ingående. Kännetecknas den svenska utvecklingen – som Eva Österberg och andra i hennes efterföljd hävdar – i högre grad än andra länders av ett strävt samförstånd, av konsensus snarare än av konflikt? Finns det en svensk särväg eller faller Sverige in i ett allmäneuropeiskt mönster präglad av exploatering, utomekonomiskt tvång och konflikter?

Häftet innehåller således tre artiklar. Vanligen är antalet blott två, med undantag för temanummerna. Skälet till ökningen är att tillströmningen av

kvalificerade artiklar tilltagit kraftigt det senaste året – en mycket positiv och glädjande utveckling. I syfte att undvika köbildning och orimligt långa publiceringstider kommer även årgångens sista häfte att innehålla fler artiklar än brukligt. Glädjande är också att kunna bereda utrymme för doktorander och yngre forskare. Johan Holm och Victor Lundberg är båda doktorander och det är även författaren till numrets översikt, Uppsalahistorikern Jonas Larsson. Karin Sennefelt, forskarassistent i Uppsala, disputerad 2001, tillhör de yngre forskarnas skara.

Ett namn som brukar förknippas med flera av de så kallade vändningar, som de senaste decennierna påverkat historiedisциплиnen, är Michel Foucault. Den franske filosofens styrningsperspektiv, hur det nyttjats inom nyare svensk och internationell forskning och hur det bör användas diskuteras på ett föredömligt klagörande sätt i häftets översikt, författad av den ovan nämnde Jonas Larsson.

I vanlig ordning innehåller numret opponenter recensioner av avhandlingar, denna gång nio stycken. Flera av dessa har kommit in till redaktionen föredömligt kort tid efter disputationen. Fortfarande dröjer det dock i allmänhet på tok för länge innan opponenter recensionerna flyter in. Detta är oacceptabelt. Det är för mig obegripligt att det skall behöva ta sådan tid; oppositionen skrivs rimligen (och lämpligen) *före* disputationen och det kan omöjligt ta mer än en eller två dagar att omvandla denna till en recension, som lämpar sig för trycket.

Kortrecensionerna flyter däremot in i en tämligen jämn ström, även om vi fortfarande har problem med att hitta recensenter till all den litteratur som vi får till redaktionen. Föreliggande häfte rymmer 10 kortare recensioner, vilket är för få. Förklaringen till det ringa antalet är satsningen på att publicera fler artiklar.

I tredje häftet i varje årgång publiceras av hävd protokollet från Svenska Historiska Föreningens (SHF) årsmöte, inklusive verksamhetsberättelse för SHF, redogörelse för *Historisk tidskrift*, resultat- och balansräkningar samt revisionsberättelse, så även detta år. Mötet hölls i samband med det tredje Svenska historikermötet, denna gång förnämligt arrangerat av Historiska institutionen i Uppsala genom organisationskommitténs ordförande, professor Jan Lindgren.

Historikermötet 2005 samlade rekordmånga deltagare (drygt 400) fördelade på fler än 100 sessioner. Den storartade uppslutningen visar att dessa vart tredje år återkommande möten är viktiga och, skulle jag vilja hävda, nöd-

vändiga. Historikermötet erbjuder, som namnet antyder, en mötesplats och tack vare den stora uppslutningen unika möjligheter till såväl professionella som sociala kontakter. Det är också en imponerande manifestation, som demonstrerar bredden och livaktigheten inom svensk historieforskning, de kärva villkoren till trots. Nytt för detta möte var att idéhistoriker och ekonom- och utbildningshistoriker ingick i organisationskommittén liksom företrädare för Programmet för studier kring Förintelsen och folkmord och Forum för levande historia, vilket också fick genomslag i programmet. Ett varmt tack till alla inblandade och ett särskilt tack till Historiska institutonen i Uppsala för en helhjärtad satsning och till Jan Lindegren för en heroisk insats.

Lars M Andersson